

Bolshögs kyrka

Lunds stift

Kulturhistorisk karaktäristik och bedömning

Kerstin Börjesson 2017-10-03

Omslagsbild: Flygbild över Bolshög, 2015. Lunds stift.

Kyrkan sedd från sydväst.

Bolshögs kyrka

Gärns församling, Österlens kontrakt, Lunds stift, Bolshögs socken, fastighet Bolshögs kyrka 1:1, Simrishamns kommun, Skåne län och landskap

Beskrivning och historik

Kyrkomiljö

Bolshögs by ligger i Järrestads härad mitt på Österlen, ett par kilometer om Östra Tommarp. Bolshögs socken utgörs av ett flackt jordbrukslandskap med vidsträckt fält. Väster och norr om byn i anslutning till en rullstensås, Vallbyåsen finns gamla betesmarker vilka beskrivs som ljungbevuxen betesmark på 1700-talet. Kyrkan ligger mitt i den lilla byn intill en trevägskorsning och övrig bebyggelse består av några få gårdar och villor som ligger utmed tillfartsvägarna. Byn har sitt namn efter en stor gravhög söder om kyrkogården (fornlämning Östra Tommarp 9:1). Förleden i namnet Bolshög kan betyda gård eller komma av mansnamnet Bele eller Bal som enligt äldre uppteckningar ska ligga begravd i gravhögen. Gravhögen är delvis undersökt och dateras till bronsåldern. Gravhögen tyder på att området tidigt var uppodlat. Tillgång till vatten och goda betesmarker bör ha varit attraktivt för de tidiga bosättningarna. Ett antal flatmarksgravar och ett par hällkistor hundra meter nordost om kyrkan utgör spår från en järnåldersbebyggelse i området.

Om kyrkan finns en berättelse att denna var planerad att byggas på en annan plats än den nuvarande, på en liten höjd kallad Bonnahöj. Stenar till bygget forslades dit men under natten hade de förflyttats till en annan plats. Till sist vågade man inte annat än att bygga kyrkan på denna plats. En annan sägen berättar att kyrkan byggdes på platsen för ett hedniskt tempel och en helig källa.

Bolshögs kyrka ligger inom Östra Tommarps socken medan Bolshögs sockengränser omfattar byarna Gnalöv, Glimminge och Västanbäck, öster om Bolshögs by och kyrka. De nuvarande sockengränserna är sannolikt ett resultat av donationer av ägorna kring kyrkan till Tommarps kloster under medeltiden. Efter reformationen övergick ägorna så småningom till frälse ägor bland annat under Gärnsås säteri och som kronorusthållshemman. Enligt en karta från 1770 saknades helt bebyggelse i Bolshög och omtalas inte ens som by. En by ska enligt uppgifter från 1700-talet ha legat öster om kyrkan. Den nuvarande bebyggelsen i byn har tillkommit efter skiftena. Trots den något komplicerade ägostrukturen i socknen har Bolshög bevarat sin sockenstatus genom århundradena.

Kyrkobyggnad

Kyrkan i Bolshög har sitt ursprung i den romanska stilperioden. I ett första byggnadsskede tillkom långhus och ett kort kor med absid byggda av kalksten. En ungefärlig datering till 1140-1150 har föreslagits utifrån portalernas stildrag och det korta koret. Vid okänd tidpunkt byggdes ett västtorn med rektangulär planform och samma bredd som långhuset. Vid undersökningar har tornets nedre våning visat sig vara byggt i förband med långhuset vilket tolkats som att det är byggt samtidigt med långhuset. Något som ändå talar för att det kan finnas en tidsskillnad mellan torn och långhus är att tornet är byggt av gråsten medan långhusets murar har mer inblandning av kalksten och sandsten. Tornet saknar också kalkstenssockel. På 1400-talet slogs valv i långhuset och koret. Fragmentet av kalkmålningar har påträffats i långhusvalven. Ett vapenhus tillkom vid långhusets södra sida, sannolikt under medeltiden. I början av 1600-talet fick kyrkan en predikstol vilken målades om i svart och vitt för att efterlikna marmor år 1708. Vid slutet av 1700-talet förhöjdes tornet. Dessförinnan var tornet betydligt lägre med en trävåning för klockorna. År 1850 tillkom en läktare i långhusets västra del. En ombyggnad av kyrkan genomfördes mellan 1868-1869 efter ritningar av arkitekt A. Silvander. Koret och absiden revs liksom vapenhuset och östra långhusgaveln och ett nytt östparti med korsarmar, kor och absidformad sakristia uppfördes. De gamla portalöppningarna murades igen och ny ingång gjordes i tornets västra sida och i södra korsarmssidan. Kyrkan inreddes med ny läktare i södra korsarmen, ny predikstol i korsmitten samt korskrank mellan kor och sakristia. Vid 1900-talets början var kyrkans fasader putsade och målade med en mörkare nyans på sprit-

Nordportalen till långhuset och tornet sett från väster.

putsen och ljusare puts kring fönster och portaler. Under 1927 genomfördes en inre renovering av kyrkan. Några bänkar togs bort från långhuset, tegelgolvet kompletterades och värmekaminen renoverades. Utvändigt lades de spåntäckta taken om med korrugerad plåt. Kring 1934 lades golvet om med nya golvplattor, sannolikt gällde det mittgången i långhuset. Under 1942 gjordes en undersökning av grundläggningen till kyrkan. Arkitekt Eiler Graebe ledde undersökningen. Från detta år finns fotografier från en utgrävning inne i kyrkan framför altarringen i korsmitten. Sannolikt påträffade man det gamla korets och absidens grundmurar.

Ett program för restaurering av kyrkan togs fram 1944 av arkitekt Eiler Graebe. Ett flertal av de föreslagna ändringarna genomfördes aldrig såsom borttagning av skranket mellan kor och sakristia. Däremot målades bänkarna om och bänkkvarterets trägolv och möjligen även mittgången lades om. Renoveringsarbeten under Graebes ledning fortsatte under hela 1950-talet. Nya ytterdörrar tillkom och vapenhuset i tornet renoverades. Orgeln byggdes om av Fredriksbergs Orgelbyggeri 1955 och ställdes upp i norra korsarmen. Under 1965 installerades oljeeldad värmeanläggning i kyrkan efter handlingar samme arkitekt. Innerfönster monterades 1981 enligt handlingar av Barup & Edström, arkitektkontor. Mellan år 1995-1997 gjordes en utvärdig renovering där taken lades om och fasaderna putsrenoverades. Yttertaken på kyrkans lägre delar lades om med tegel och torntaket med galvad plåt. Natursten i kyrkans fasader sågs över av stenhuggare/konservator.

Exteriör

Kyrkans äldsta delar, numera bestående av långhuset är uppbyggd av skalmurar av kalksten med inblandning av annat stenmaterial. På kyrkans romanska långhus finns en skråkantad sockel av huggen kalksten. Övriga delar saknar markerad sockel. Kyrkans ursprungliga öppningar har varit murade med kvaderformad kalksten vilket syns i de framtagna bevarade delarna till nord- och sydportalerna. En fönsteröppning med kalkstensomfattning har också dokumenterats i södra långhusfasaden något öster om västra fönsteröppningens valvbåge. Tornet är uppfört av stora gråstenar till synes obearbetade eller möjligen klivna och kyrkans 1800-talsdelar är uppförda av gråsten, troligen med inblandning av byggnadsmaterial från de rivna delarna. Fasaderna är spritputsade och vitmålade med slätputsade omfattningar och listverk. Naturstenen till de delvis bevarade portalomfattningarna är frilagda i långhusets fasader. Vid 1800-talets ombyggnad erhöll kyrkans nya delar och långhuset ett listverk av tre utkragande tegelskift varav det mittersta är ett sågskift. Under listverket finns ett knappt urskiljbart slätputsat rundbågsparti. Listverket följer runt gavelkrönen och även ett stycke in över gav-larnas hörnkedjor. Rundbågsputsningen saknas dock på gavelssidorna. Tornet har ett profilerat listverk möjligen av tegel. Kyrkans fönsteröppning är från 1800-talets renovering eller ommurade vid detta tillfälle till ett enhetligt utseende i rundbågsform med omfattningar av flera mursprång. De större fönsteröppningarna är indelade i två fönsteröppningar med murpelare emellan inom en större rundbågig öppning. I ett försänkt murparti över rundbågsöppningarna finns putsdekor i relief med en stiliserad blomdekor. Fönsterbågarna är av gråmålat trä med enkla spröjsade klarglas. Fönsterbänkarna av kalksten och svarttjärade. I korsarmarnas gavelspetsar finns också ett par smala ljusöppningar infattat i en korsformad murblindring. I tornets andra våningsplan finns en liten rundbågsformad ljusöppning mot väster med omfattning av två mursprång. Klockvåningen har sex stickbågiga ljudöppningar, två mot öster och väster samt en mot norr och söder. Ljudöppningarna bör vara från sent 1700-tal.

Kyrkan har två entréer; en i tornets västra sida och en till södra korsarmen från söder. Trappstenarna är av kalksten. Den södra entrén består av den rundbågsformade dörröppningen med ett runt överljusfönster, omslutet av en större rundbåge med flera mursprång. Ytterporten är av ekpanel och överljusfönstret har en virvelformad spröjsning. Västra portalen består av ett liknande men lägre arrangemang med ett halvmåneformat överljusfönster. Vid långhusets norra sida finns en utvändig trappa ned till ett källarutrymme för kyrkans pannrum. Trappan är försedd med ett järnstaket.

Kyrkorummet sett från långhuset i väster och orgeln i norra korsarmen.

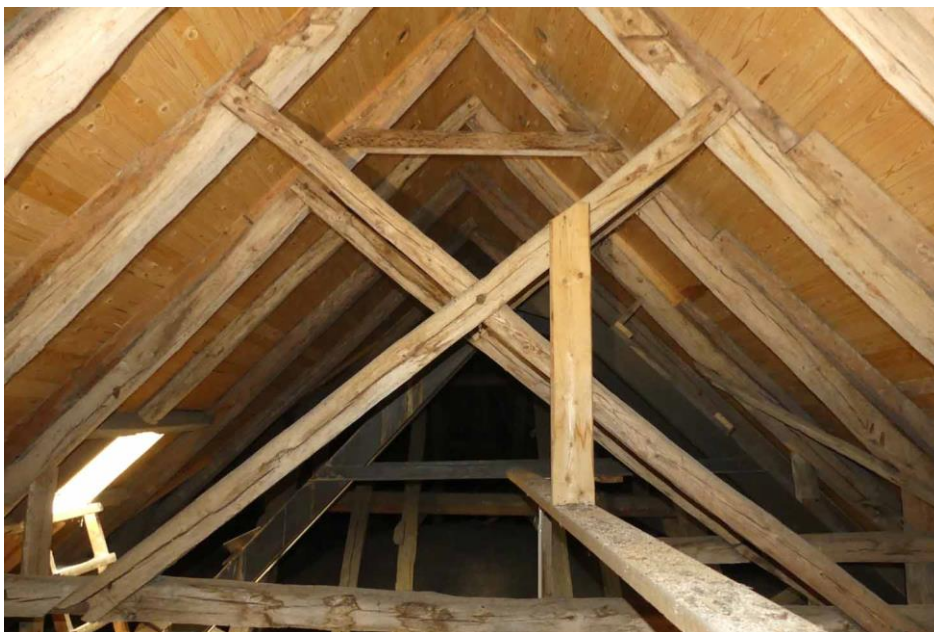
Yttertaken består av sadeltak över tvärskepp och långhus täckta av rött enkupigt tegel på undertak av brädor. På absiden och koret ligger ett gråmålat plåttak lagt i skivtäckning med förskjutna falsar på undertak av brädor. Tornets täcks av ett tålttak av plåt med samma läggningssätt som till koret. Överst kröns torntaket av ett järnkors och en kyrktupp.

Interiör

Västportalen utgör kyrkans huvudentré och leder in till en förhall/vapenhus med enkel möblering av hängare, en bänk och ett litet bord. En inbyggnad av lackade furubrädor upptar hela norra sidan med dörrar in till vindstrappan, elcentral och förråd. Ett par gravstenar av kalksten sitter kramlade mot ytterväggarna i sydvästra hörnet. Golvet är lagda med komstakalksten och väggarna är putsade och vitmålade. Innertaket är ett ljusst gråmålat brädtak.

Långhus upptas i sin helhet av två bänkkvarter med mittgång emellan. Golvet under bänkkvarteren är av gråmålade brädor. Mittgången är lagd med kvadratiska gula klinkerplattor vilka kan ha tillkommit på 1930-talet. Bänkinredningen når fram till en bred rundbåge i muren mellan långhus och korsarm. Långhuset täcks av två spetsbågiga kryssvalv. Valvbågarna är slagna med följdskift och ribborna har kvadratisk genomskärning som smalnar av något mot valvpilastrarna. Pilasterna är tresprångiga och kragbanden utförda med en snedfas mellan två utkra-

gande tegelskift. De två östra valvpilastrarna är uppmurade på fundament som troligen utgör rester av sidoaltare från den katolska tiden. Väggarna och valven är putsade och vitmålade i hela kyrkan.

I taklaget över långhuset ingår senmedeltida takstolsvirke.

Kyrkans kor är inrymt i korsmitten mellan korsarmarna. Golvet i korsmitten är lagt på samma nivå som i långhuset men består av åttakantiga gula tegelplattor med röda hörnstenar. Golvet bör vara från kyrkans ombyggnad på 1800-talet. Kyrkans altare står uppställt mot ett korskrank i bågöppningen till sakristian. Valvbågen mellan kor och sakristia har en bred rundbågig form liksom bågöppningen till långhuset. Altargolvet ligger ett steg över korgolvet och begränsas av en altarring. Vid altarringens södra sida står predikstolen från 1800-talet med uppgång via en brant trappa från andra sidan korskranket. Kyrkans gamla predikstol har sin plats i korsmittens sydvästra hörn intill bänkarna och dopfunten på norra sidan, i dess nordvästra hörn.

Korsarmarna och korsmitten täcks av tre rundbågiga kryssvalv. Ribborna har kvadratisk genomskärning och pilastrarna är tresprångiga. Kragbandens uppbyggnad är snarlik långhusets medeltida valv men något enklare och med profiler dragna i puts. Södra korsarmen delas av från korsmitten med en skärmvägg som kan vikas ihop. Vikväggen är tillverkad av ett skivmaterial med en krönlist av korsprydda spetsbågar. Golvet i södra korsarmen är lagt med brädor och en mittgång av tegel liksom i korsmitten. Bänkarna är borttagna i korsarmarna och endast ett par bänkar står kvar mot södra väggen. Övriga bänkar har ersatts med

några stolar och bord. Den norra korsarmen upptas av kyrkans orgel på ett något förhöjt trägolv.

Två dolda dörrar i korskranket leder in till sakristian. Golvet i sakristian är av trä korskrankets östra sida är gråmålat. Sakristian täcks av ett trekappigt valv utan ribbor. Liksom övriga delar i kyrkan är väggarna och valven putsade och vitmålade. Intill den södra dörren till koret finns dörren till predikstolstrappan.

Från vapenhuset i tornets bottenvåning leder trappan upp till tornets övre våningar. Intill trappan upp till andra våningen finns ett våningsplan med låg takhöjd vilka används till förvaring. Från andra våningen finns ingång till långhusvinden via en sekundär dörröppning i östra tornmuren. En trästege leder upp till klockvåningen, tornets övre våningsplan. I klockvåningen hänger kyrkans två ringklockor i en klockstol av fur. Taklag över tornet består av fur och tycks relativt sentida.

Långhusets vind består av takstolar av fur och ek, delvis senmedeltida. Takstolarnas är kompletterad och förstärkta men en ursprunglig konstruktion har bestått i sparrar med två nivåer hanband, en kryssförsträvning samt stödben och stickbjälkar på två remstycken vid murkrönen. Det äldre ekvirket är grovt bearbetat och mycket kvistigt och har nätta proportioner. Takstolsvirkets bearbetning och märkningen av takstolarna har en senmedeltida karaktär. Senare har stöttor under kryssträvorna tillkommit på en långsgående styrbjälke med stöttor till sparrarna. Framför allt mot öster har takstolarna ersatts av nytt virke av furu.

Inredning och inventarier

Altare

Kyrkans altare är sannolikt samtida med kyrkans förlängning 1869 och består av ett ramverk av grönmarmorert trä med spegelfyllningar. Även altarskivan är av trä.

Altaruppsats

Altaruppsatsen består av ett korskranket från 1869 som avgränsar sakristian från koret. Skranket är utfört i trä och består av ett ramverk med dekor i form av en arkad av smala pilastrar med mångpassbågar som bär upp med ett rikt utskuret krönlistverk av kölformade spetsbågar genombrutna av fyrpassformer och krönta av små kors. Infattat i korskranket, mitt över altaret sitter en altartavla i alabaster utförd på 1550-talet av Antwerpenskolan. Tavlan föreställer Jesu uppståndelse och motivet är utfört i relief. Alabastertavlan omfattas av en ram i trä med utskurna växtslingor med grönmålade löv. Över och vid sidorna av trätavlan som

Koret med korskränket, altare, altarring och predikstol har tillkommit vid nybyggnaden av koret 1860.

når upp över korskränket finns genombrutna växtslingor av trä. Träramen är målad i samma vita färg som korskränket. Alabastertavlan är sannolikt ett senare tillägg till korskränket då ramen inte är integrerad i korskränket utan monterad ovanpå denna.

Altarring

Altarringen består av en halv sfär med raka sidor in mot korskränket. Ringen är uppbyggd på en grönmarmorerad sockel av trä med smala svarvade och vitmålade balusterdockor och sammetsklädda knäfall och handfall/överliggare.

Predikstol

I korets sydöstra hörn står en predikstol från kyrkans ombyggnad 1868-69. Predikstolen består av en cylinderformad korg med nätt profilerat listverk i underkant och överliggare samt karnisformad undersida på en smal träpelare. I korgens sidor finns en mycket enkel, utanpåliggande dekor av kvadratiska ramar med kristna symboler i form av en kalk, kors och urna. Predikstolen är målad i vit oljefärg med bronserade och förgyllda detaljer.

Kyrkans äldre predikstol står i sydöstra hörnet av långhuset och är från 1600-talets första hälft. Predikstolskorgen har vertikala sidor indelade med kolonnetter som bär upp ett entablement med svart inskriftstavla och text i guld. Inskriften talar om att predikstolen målades om år 1708. Mellan kolonnetterna i korgens sidor finns framställningar av evangelisterna och adelsvapnen till Rosenkrans och Grubbe. Korgen står på ett sentida fundament av svartmålat trä. Predikstolen

togs bort när kyrkan byggdes om på 1800-talet och återplacerades i kyrkan 2003. Delar av predikstolens skulptur är rekonstruktioner såsom en del änglahuvuden och kolonetternas kapital. Kompletteringarna är av omålat trä.

Dopfunter

Dopfunten tillhör en grupp dopfuntar som konsthistoriker Lars Tynell benämner Blentarpgruppen. Dessa dopfuntar är framför allt representerade i sydöstra Skåne. Dopfunten i Bolshög har en cuppa av sandsten och foten är av kalksten. Cuppan har kittelformig urholkning med uttömningshål. Cuppan har cylindrisk form med en dekor i form av en rundbågsarkad i låg relief, undersidan är rundad och dekorerad med godronering, ett slags rundat veckmönster. Skaftet och foten är rund med hörnflikar nederst och står på en fyrkantig hörnplatta. Till dopfunten hör ett mässingsfat vilket tros vara senmedeltida.

Bänkinredning

Kyrkans har en mycket enkel öppen bänkinredning av ljust olivgrönmålat trä. Ryggpartiet består av en bräda mellan gavlar med raka sidor och karnisformad ovankant. Fotstöd och bokstöd sitter på bänkarnas baksidor. Bänkarna är sannolikt från 1869-69 och var ursprungligen ekådrad. År 1944 byggdes bänkarna om och målades om.

Orgel

Kyrkans orgelverk är från 1956 tillverkat av Troels Krohn, Hilleröd, Danmark. Fasaden är från 1855 och köptes in till Bolshögs kyrka 1890 från Glemminge kyrka. Fasaden består av ett synligt pipverk ordnade i tre pelarformer med två lägre partier emellan. Upptill dekorerar pipverket av träfasaden med rundbågsdekor- fyrpassformer och andra medeltidsinspirerade ornament. Överst kröns pelarformerna av stora kronor. Fasaden är målad i vitt med detaljer i blått och guld. Piporna är numera stumma men har till största delen ursprungligen varit ljudande.

Klockor

Kyrkan har två ringklockor. Stora klockan är av malm och genom en inskrift daterad till 1590. På klockan finns en inskription som omtalar Axel Rosenkrans på Glimminge. Klockkläppen är signerad 1733 och HR, vilket sannolikt åsyftar Hans Andersen Rosencrantz på Glimminge. Lillklockan gjöts 1914 av M O Ohlsson, hovklockgjutare i Lübeck. Även denna bekostades av kyrkans patronus, som då var fru A. Rosenkrantz på Glimmingehus.

Övrigt

I vapenhuset finns en gravhäll efter kyrkoherden till Vallby och Bolshög Johannes Roth från 1736 vilken tidigare har legat i golvet till det gamla koret. Ytterligare ett par fragmentariska gravhällar finns i vapenhuset varav det ena är från omkring 1620. Flera ljuskronor finns i kyrkan varav den äldsta av malm är från 1741. Nummertavlor från 1800-talets mitt hänger i tvärskeppet och i långhuset.

Kyrkogård

Den äldsta kyrkogården bestod enligt en enskifteskarta från 1800-talet av en liten oregelbunden kvadrat med vägen till Glimminge gård och Tommarp längs dess västra sida. År 1952 utvidgades kyrkogården mot väster efter ritningar av arkitekt Eiler Graebe. Under slutet av 1900-talet grässåddes delar av kyrkogårdens gamla del och gångar och gravplatsernas begränsningshäckar togs bort. År 2015 renoverades en del av gamla kyrkogården.

Kyrkogårdens äldsta delar ligger närmast kyrkan och omges av en kallmurad gråstensmur som i partier är rikligt övervuxen med murgröna och oxbär. Den senare kyrkogården i väster kringgärdas av en gråstensmur lagd i bruk avtäckt med kalkstensblock. Längs norra sidan växer en häck. Huvudingång till kyrkogården är ifrån den nya kyrkogårdsdelen i väster och består av en dubbelgrind av järn och grindstolpar av natursten. En bred grusgång kantad av lindar leder fram till kyrkan. I södra kyrkogårdssidan finns en ingång med grindstolpar av huggen granit och grind av järnsmide. Ytterligare ett par mindre grindöppningar finns från öster. Gamla kyrkogårdsdelen kantas av hamlad lind och en stor kastanj står sydväst om kyrkan. Den gamla kyrkogården är till stora delar grästäckt med enstaka grusgravplatser insprängda i gräsyterna. Endast några få huvudingångar från grindarna samt ytorna närmast kyrkan är grustäckta. Gravplatserna står glest och närmast kyrkan har gravplatserna ersatts av buskplanteringar. Gravvårdarna har blandad ålder. En del äldre gravvårdar finns bevarade framför allt på kyrkogårdens södra sida. Även nya kyrkogården är till största del grästäckt då endast ett litet område med grusade gravplatser i rader med grusade gångar är tagna i bruk.

Byggnader på kyrkogården

Inga byggnader finns på kyrkogården utöver kyrkan. En modern ekonomibyggnad med toalett, förråd och personalutrymmen finns utanför kyrkogårdens östra gräns. Byggnaden har fasader av rödmålade brädpaneler och svart plåttak.

Karaktärisering

Bolshögs by är en av Österlens mindre kyrkbyar och ligger lite avsides från de större vägarna. Under förhistorisk tid har området varit attraktivt för bosättning

och kyrkans placering intill en gravhög skulle kunna tyda på lång kontinuitet genom en förhistorisk kultplats. Flera sägner finns kring kyrkans placering och gravhögen som är intressanta i detta sammanhang. Kunskapen om bebyggelsen kring kyrkan under medeltiden är obefintlig men man kan förmoda att kyrkan byggts intill en större gård eller en grupp gårdar. Kyrkans välarbetade listverk och sockel pekar på en relativt tidig datering för kyrkan. Murverkets uppbyggnad av marksten eller grovt bearbetad sten med inslag av kalksten är intressant då det finns rikligt med kalksten i området vilket torde ha varit ett mer attraktivt byggmaterial. Tillgången till kalkstenen verkar dock ha varit begränsad för kyrkans byggherre. Det inhomogena murverket skulle också kunna vara ett tecken på hög ålder. Bolshögs kyrka saknar inslag som brukar förknippas med världslig eller kyrklig makt och rikedom. Romanskt kalkmåleri, emporläktare och dylikt saknas i Bolshögs kyrka. Det är också osäkert om tornet är ursprungligt eller om det är en sekundär tillbyggnad. Därmed finns inte tydliga tecken på att kyrkan varit kopplad till en särskild gård som patronats/huvudgårdskyrka.

Under loppet av medeltiden övergår markerna kring kyrkan till utsocknes ägare, framför allt Tommarps kloster. Som kyrkans patronus kan klostret ha haft ett visst inflytande på kyrkans brukande och inredning under den katolska tiden. Den största förändringen bör vara tillkomsten av ett västtorn. När tornet uppfördes är dock inte helt klarlagt. Tornets övre våningsplan tycks länge ha bestått i en trävåning. Ett hål i långhusets andra valvkappa kan tyda på att en klocka tidigare hängt i en takryttare eller dylikt över långhuset. En eventuell takryttare skulle kunna förklara de förstärkningar som utförts i taklaget genom styrbjälkar och stödben.

Bolshögs by är exempel på en by som under många år hade en närmast obefintlig bebyggelse då marken kring kyrkan övergår till utsocknes ägare. Kyrkan fortsatte att brukas som sockenkyrka av de andra byarna i socknen. Gärsnäs eller Glimminge frälsegods tycks inte ha haft någon stor påverkan på kyrkobyggnaden. De största förändringarna av kyrkan sker sent i byggnadens historia i samband med ombyggnaden på 1800-talet och utbyggnad av kyrkogården under 1900-talet. Kyrkans exteriör är relativt välbevarad från denna tid. Ytterportarna har ersatts med nya och takmaterialet är också delvis förändrat. Omfattningar och listverk har sannolikt varit mer framträdande tidigare målade i ljus kontrast till övriga putsytor. Till sin karaktär är kyrkan dock till stora delar en 1800-talskyrka. Den romanska sockeln och de framtagna delarna av den romanska kyrkans nord- och sydportaler är inte påtagliga för kyrkans karaktär. Kyrkans ålderdomliga karaktär förstärks av gravvårdarnas ålder samt att gravplatserna saknar begränsningshäckar, något som tillkommer senare under 1800-talet och tidigt 1900-tal.

Kyrkan interiör är avskalad framför allt i långhuset där bänkarna och valven står för inredningen. Få äldre inventarier har bevarats och den gamla predikstolen tillsammans med kyrkans medeltida dopfont är de enda överlevarna från tiden före 1800-talets ombyggnad. Korets 1800-talsinredning kan betecknas som mycket välbevarad och ovanlig genom skrankets utformning och marmoreringsbemålning. Utformningen är tidstypisk men har också en provinsiell prägel. Korskrank var mycket vanliga vid 1800-talets mitt, ofta utförda i medeltidsstil. Numera är de relativt ovanliga då de ofta plockats bort i samband med senare stilrenoveringar. Tillsammans med predikstolen och altarringen har altaret och korskranket därför ett högt kulturhistoriskt värde som ger kyrkan dess alldeles speciella karaktär. Bänkarna i långhuset tillhör också 1800-talets inredning. Trots att bänkarna tagits bort i korsarmarna tillhör orgelfasaden denna tidsperiod och smälter in fint i miljön liksom vikväggarna mot södra korsarmen. Till kyrkans kulturhistoriska värden räknas också det delvis bevarade taklaget från sen medeltid.

Att tänka på

- Äldre gravvårdar bör få stå kvar på sina gravplatser på kyrkoärendet då dessa representerar kyrkogårdens viktigaste inslag. Kyrkogårdsmuren är också ett mycket viktigt inslag i kyrkogårdsmiljön.
- Från kyrkans äldsta tid är långhusets murverk, listverk, portalomfattningar och sockel viktiga inslag liksom den medeltida dopfonten.
- Taklaget över långhuset har ett högt kulturhistoriskt värde. Inga ingrepp bör göras i takstolarna.
- Kyrkorummet har en mycket enkel 1800-talskaraktär. Framför allt bör ändringar undvikas i korsmitten/koret eller. Orgeln och bänkinredningen är andra viktiga delar i kyrkan.

Skydd

Kyrkor och kyrkogårdar tillkomna före 1940 skyddas som kyrkligt kulturmiljö, enligt Kulturmiljölagen 4 kap. Bolshög ligger inom riksintresse för kulturmiljövård L:K2 Glimmingehus. Borgen, det öppna odlingslandskapet med lång historisk kontinuitet, fornlämningar och välhävda betesmarker utgör viktiga inslag i riksintresset.

Källor

Bolshögs kyrkogård, vård- och underhållsplan, Linn Ljunggren, Regionmuseet Kristianstad Landsantikvarien i Skåne, Rapport 2016:2.

Från Bjäre till Österlen, Skånska natur- och kulturmiljöer, Ingrid Meijer-Klarin (red), 1996 Länsstyrelsen.

Lunds stift i ord och bild, (Red) Gunnar Herrlin, Stockholm 1947.

Orgelinventering för Lunds stift, Anders Johnsson, 2016.

Skåne, Landskapets kyrkor, red. Markus Dahlberg, Riksantikvarieämbetet, 2015.

Skånes kyrkor 1050-1949, guide till 493 monument och minnesplatser, Claes Wahlöö, Kävlinge 2014.

Sockenkyrkorna – kulturarv och bebyggelsehistoria, Riksantikvarieämbetet, 2008.

Underhållsplan för Bolshögs kyrka. Barup & Edström arkitektkontor AB, 2010.

Uppmättningsritningar långhusfasad, Helen Lilja, Läns museet Kristianstads Museum, 1997.

Internet:

Forskningsdatabas för Medeltida kyrkor i Skåne, Barbro Sundnér, Websida besökt 170918; <https://snd.gu.se/sv/catalogue/study/snd0941>

Riksantikvarieämbetets fornlämningsök. Websida besökt 2017-03-07:

<http://www.fmis.raa.se/cocoon/fornsok/search.html>

Övriga uppgifter

Inventeringsdatum: 170922, 170926

Fältinventering: Kerstin Börjesson

Rapportsammanställning och foto: Kerstin Börjesson

Granskning: Petter Jansson, Regionmuseet Kristianstad.

Färdigställd: 2017-10-03

